

80-LETNICA KMETIJSKE ZADRUGE VELIKE LAŠČE

Živinoreja in suhorobarstvo

Potem, ko so Velike Lašče 31. maja 1913 dobile status trga, je bila tam ustanovljena tudi živinorejska zadruga, ki je v začetku štela 32 članov in katere cilj je bil izboljšati plemensko čredo krav ter telice iz Švice. Velike Lašče so tako postajale pomemben živinorejski center za sivo-rjavo pasmo in leta 1928 se je zadruga dejavno razširila še na mlekarstvo. Dnevno so odkupili in predelali 250 litrov mleka, izdelovali sir in maslo. Odkup mleka se je leta 1940 povečal na 1300 litrov dnevno, zato so ga vozili v Ljubljano in prodajali v lastnih prodajalnah.

Po vojni se je na velikolaškem območju formiralo pet zadrug: Velike Lašče, Dvorska vas, Karlovica, Rob in Turjak. In čeprav so kmeta pestile razne težave (obvezen odkup, slabe letine, slab zaslužek) so vztrajali in ohranjali svojo plemensko čredo.

Leta 1960 se je teh pet zadrug združilo v eno samo KZ Velike Lašče, ki je svojo dejavnost razširila na odkup in prodajo lesenih izdelkov. Živinorejem je suha roba pomenila dodatni vir dohodka in s tem novo možnost razvoja. Z orga-

niziranjem Hranilno kreditne službe, kmetijski svetovalne službe, oskrbe z reprodromom se je v 70 letih moderniziral marsikateri hlev in nabavila prepotrebna kmetijska mehanizacija.

S sprejemom novega zakona o zadrugah, ki je bil sprejet leta 1992, se je 156 članov odločilo za močno, enovito zadrugo, ki danes deluje v treh enotah Robu, Turjaku in Velikih Laščah. S svojim delovanjem skuša ohraniti in povečati obseg poslovanja v trgovinah (Velike Lašče, Rob, Turjak in Karlovica), suhi robi, klavnici, mesariji, bifeju, reprodromu ter odkupu in prodaji kmetijskih pridelkov.

Za strokovno delo v živinoreji pa so se kmetje povezali v Rejsko društvo Velike Lašče, ki združuje vse rejce sivo rjave pasme govedi in čigar namen je spremljanje selekcijskega programa, priprava razstav, izobraževanje in prodaja plemenske živine.

V Kmetijski zadrugi Velike Lašče so lani uvedli nova zadruga pravila, po katerih naj bi bil članski delež posledje 600 mark na posameznika. Člani (teh je 156) so plačali po 400 mark, preostalo pa je prispevala zadruga, in sicer iz nerazporejenih sredstev iz leta 1991.

Sicer pa se je v svoji razvojni usmeritvi KZ Velike Lašče osredotočila predvsem na dve panogi: živinorejo in suhorobarstvo.

»Prizadevali si bomo, da bomo obdržali zdajšnji stalež pitane in plemenske živine in tržne viške ohranili na zdajšnjem nivoju, tako meso kot mleko. Krajevna skupnost Velike Lašče in Rob sodita na demografsko ogroženo območje, zato se bo tudi naša zadruga skupaj s pospeševalno službo vključevala v programe, ki so (z republiški plani) predvideni za ta območje. Tu so kajpak mišljeni tudi krediti, ki jih bodo lahko koristili kmetje za proizvodnjo živinoreje,« pravi direktor KZ Velike Lašče Ivan Ilc.

Pri domači obrti (suhorobarstvu) se je KZ Velike Lašče, kot toliko drugih proizvajalcev, znašla med zaporo južnih trgov in iskanjem nadomestnih tržišč na Zahodu. Za zdaj največ izvažajo v zahodno Evropo (predvsem Anglijo, Nemčijo, Švico in Avstrijo), njihovi izdelki pa so se znašli tudi na ameriškem tržišču. V dobrem letu dni se je tako izvoz na zahodni trg povečal za okoli 15 odstotkov. Podobno kot v živinoreji, bodo (iz sklada za demografsko ogrožena območja) tudi tu na voljo krediti, ki jih bodo suhorobarji lahko najemali prek svoje matične zadruge.

B. V.

Prireditve ob jubileju zadrug

Kar nekaj se jih je zvrstilo v teh prvih septembrskih dneh. Najprej so spregovorili o svojih problemih, spoznanjih in načrtih na okrogli mizi pod naslovom Živinoreja nekdanj, danes in v bodoče. Osrednja prireditve, bila je v soboto 11. septembra, pa je bila povezana z veliko razstavo govedi, konj in drobnice, razstavo strojev in kmetijske opreme ter kmečkih dobrot. Povezana je bila tudi z 80-letnim jubilejem tamkajšnjega čebelarstva društva in bogatim kulturnim programom. V nedeljo pa je bil konjarski piknik ter zanimiva konjska dirka pod naslovom Čez drn in strn.

Skratka, častiljubni jubilej velikolaške zadruge je doživel spodobno in uspešno predstavitve, ki so jo omogočili: Mestni sekretariat za preskrbo Ljubljana, občina Ljubljana Vič-Rudnik, Zavarovalnica Triglav, Ljubljanske mlekarne, Zveza HKS Slovenije, Mercator-blagovni center, Poslovni sistem Mercator, Mercator-mesna industrija Ljubljana, Republiška govedorejska služba, Ko TO Ljubljana, Lek Ljubljana, Alfa-Laval-Agri, M-KG Kočevje, Seminarsna Ljubljana, Slovenska zadruga kmetijska banka d. d., Emona-mesna industrija Ljubljana, Inter-Ina Ljubljana, Tabor Grosuplje.

KMETIJSKI NASVETI

ŠE VEDNO PEREČA PROBLEMATIKA KVALITETE MLEKA

Nekaj povzetkov o določanju odkupne cene mleka, po U. L. št. 34, z dne 24. 6. 1993.

- Odkupna cena mleka se oblikuje glede na:
 - vsebnost maščobe
 - vsebnost beljakovin
 - skupno število mikroorganizmov

2. Osnovna količina mlečne maščobe, ki je podlaga za izračun bazne cene mleka je 3,6%.

Na tej podlagi se izračuna vrednost maščobne enote, tako da se izhodiščna cena deli s 3,6. Vrednost maščobne enote se pomnoži z ugotovljenim % mlečne maščobe v mleku in na ta način se dobi bazna cena mleka.

Pri določanju bazne cene mleka se mlečna maščoba nad 4,2 % ne priznava.

Izhodiščna cena za liter mleka s 3,6% toličce sedaj znaša 28,50 SIT.

3. Mleko se glede na skupno število mikroorganizmov (SSMO) razvrsti takole:

KAKOVOSTNI RAZRED	SSMO v l mleka	izhod. cena povečana oz. zmanjšana
EKSTRA kakovostni raz.	do 50.000	+ 15%
1. kakovostni raz.	50.001 do 100.000	+ 10%
2. kakovostni raz.	100.001 do 300.000	+ 5%
3. kakovostni raz.	300.001 do 800.000	0
4. kakovostni raz.	800.001 do 3.000.000	do -30%

Rezultat se prišteje oz. odšteje od bazne cene mleka!

4. Glede na vsebnost beljakovin se izhodiščna cena mleka poveča:

VSEBNOST BELJAKOVIN	% povečanja izhodiščne cene mleka
do 3,15%	0
od 3,16% - 3,25%	+ 3%
od 3,26% - 3,35%	+ 5%
nad 3,36%	+ 7%

Rezultat se prišteje k bazni ceni mleka!

Glede na novospregjeti pravilnik, smo kmetijski svetovalci obveščali kmete o spremembah in jim na domu svetovali, kako do večje kakovosti (higijena mleka, prehrana krav, selekcija...), saj je za to potreben celovit pristop in velikokrat korenite spremembe. Med začetnimi poglavitnimi problemi opazimo napake pri higijeni molznih enot in pomanjkljivem hlajenju mleka (hladilni bazeni!), kjer so najhitreje vidni rezultati.

Kmetijski svetovalci bomo še naprej pomagali kmetom do boljše kvalitete in povečane proizvodnje (ekonomika!) in tako prispevali k razvoju kmetijstva.

kmetijski svetovalci občine Ljubljana Vič-Rudnik

SETEV OZIMNIH ŽIT

1. Kolobar
Žito naj v kolobarju sledi košeninam ali okopavinam. Dobre predhodnice ozimnemu žitu so krompir, enoletne metuljnice in koruza.

2. Priprava njive za setev
Oranje (25 do 30 cm globoko) opravimo dovolj zgodaj. Neposredno pred setvijo pripravimo s predsetevnikom v globini 2 do 4 cm sklenjeno ležišče za seme.

3. Gnojenje
Gnojimo s približno (odvisno od predhodne založenosti tal s hranili):

70 do 130 kg/ha fosforja (P205)

80 do 170 kg/ha kalija (K20)

Na njivah, ki imajo slabo založenost s fosforjem in kalijem, gnojimo pri pripravi zemlje za setev s celotnim odmerkom fosforja in kalija s tem, da polovico odmerka zaorjemo, drugo polovico pa zabranamo.

Ob setvi dognojimo z dušikom 20 do 40 kg/ha, v jeseni pa lahko gnojenje z dušikom tudi opustimo, če je bil predposevek pogojen s hlevskim gnojem ali gnojivko.

3. Setev
Zanesljiv vzrok in pridelek zagotavlja uporaba deklariranega semena priporočenih sort.

Sortni izbor ozimnih žit za leto 1993/94

Pšenica: ANA, DŽERDANKA, MARIJA, ZAGI 87,

ZRINKA, DVANAESTA, HERKULES

Ozimni ječmen: ROBUR, PLAISANT, ALPHA, REX

Ozimna rž: DANKO

5. Zatiranje plevelov

Herbicide smemo uporabljati pred vznikom žit ali po njem, vendar le do razvoja 3 lista žita.

Priporočila se uporabijo naslednjih pripravkov: TIGREX (3 do 5 l/ha), TRIBUNIL WP-70, (3 do 5 kg/ha), DICURAN FORTE (1,5 do 2 kg/ha), TRINULAN (4 l/ha), QUARTZ (0,3 do 0,5 l/ha), QUARTZ SUPER (2,5 do 3,5 l/ha)

Pred uporabo teh pripravkov dobro preberite in upoštevajte navodila proizvajalca!

Nada Gabrenja
Kmetijska svetovalna služba
Enota Dobrova

18. SEPTEMBRA

Srečanje radioamaterjev na Rakitni

Radioamaterji v sodelovanju s KS Rakitna in rakitniškim turističnim društvom vabijo 18. septembra na srečanje radioamaterjev, zmajarjev, skavtov in balonarjev, skratka vseh, ki uporabljajo radioamaterske frekvence.

Prireditve se bo pričela ob 10. uri na velikem parkirišču ob jezeru v Rakitni. Radioklub Sostro bo na prizorišču postavil ozvočenje, preko katerega bodo vse vzpostavljene radioveze med amaterji Slovenije, zmajarji, balonarji in drugimi, predstavljene v živo.

IZ BELEZNICE POSLANCA CIRILA STANIČA

Občina Vič in plinsko ogrevanje

Sedaj, ko je v svetu in pri nas sprejet sklep, da je in da bo plin najbolj ekonomsko in istočasno tudi najbolj ekološko gorivo, moramo v občini Vič-Rudnik, ki je izločena iz mestnega toplovida, odločno vztrajati, da se v vseh ulicah naše občine položi plinska napeljava predno se ulico asfaltira.

To pišem zato, ker se je na sejah občine objavilo, da bodo letošnje vrste novih ulic asfaltirali, ne da bi prej položili kanalizacijo, plinsko in vodovodno napeljavo itd... Vse to je velik tehnični prekršek in črna gradnja. Občina in krajevne skupnosti morajo s to politiko zadovoljevanja črnodgraditeljev prenehati. Vse to poglablja občinski komunalni deficit. Novo zgrajene asfaltne ceste bomo znova prekopavali in dvakrat asfaltirali, ko bodo dokončno položili kanale, vodovod, plin...

Usoda lokacije za muzej v Koleziji

Gospa Darinka Kladnik je v Dnevniku 13. julija nakazala možnost, da bi na prošnjo Mestnega sekretariata za urbanizem, na parceli za muzej v Koleziji, zgradili začasna parkirišča za razbremenitev mestnega središča.

V vednost naj služi, da sta krajevni skupnosti Trnovo in Kolezija svojočasno na parceli predlagali park ali vsaj bistveno zmanjšanje profila Barjanske ceste, ki je bila od LUZ-a nakazana kakor 68 metrov širok bulvar. Ugovor poslan na vse mestne organe je bil zavrnjen. Sedaj pa je Zavod za izgradnjo na prošnjo Kolezije odgovoril, da bodo profil Barjanske ceste bistveno zožili, ker bodo pretežni del prometa iz bodoče zaprte Titove oziroma Slovenske ceste prenesli na Groharjevo cesto in mimo občine na, kakor je predlagala Kolezija, Tivoljsko cesto. Barjanske ceste pa trenutno ne bodo gradili, ampak le ceste v Centru in na vzhodu mesta. Za hitro izboljšanje prometnih razmer preko Kolezije, Trnovega in Prul in v republiškem niti v mestnem planu sredstev za načrte in za gradnjo. Ali bodo gradili parkirišče mimo občine?

Nadaljujmo s poskusnim akcijami za podstandardna stanovanja

Z veseljem sem prisluhnil akciji občine Bežigrad, ki je začela po lastnih strokovnih načrtih z gradnjo podstandardnih stanovanj v Tomačevem. Kot poslanec višje občine sem zaprosil, da naj začne tudi občina Vič, s pomočjo mesta, tako reševati Rakovo ježo. Res je, da bodo tudi tukaj razni problemi, toda če se jih ne začne strokovno reševati, bomo imeli kasneje še večje težave. Ni pravilno, da se sedaj celo z družbeno pomočjo asfaltirajo stranske ulice v Rakovi jelši in bogatejši Ilovcu, ne da bi prej položili vodovod in plin v pravih dimenzijah, predvsem pa, da se ne polaga v ulice pred asfaltiranjem kanalizacije, vsaj za fekalne vode. Če bo naša občina še nadalje tako postopala, bo tudi ona zavesten in neposredni sograditelj črnih gradenj, vključno novemu republiškem zakonu. Kje so komunalni inšpektorji in zadolžene službe, ki omogočajo takšno samovoljo črnodgraditeljev in organov krajevnih skupnosti in občine ter mesta?

Odvod fekalij iz greznic na Ljubljanskem barju

Ko ponovno ugotovljamo, da so ob vsaki poplavi, ali celo večjem deževju na Barju greznice in gnojišča pod vodo, prosim, da se pri podjetjih, ki odvažajo kot dejavnost, poizve: kolikokrat so peljali iz Rako-

ve jelše, Ilovice, Črne vasi, Lip, Ižanske kolonije, Črnovaške kolonije, Ceste v Gorice in iz črnih gradenj na Golem...

Organi, ki so zadolženi za Barje morajo vedeti kaj se tam dogaja.

Urejanje Barjanske ceste od Aškerčeve ceste do Gradašče

Mesto je sedaj saniralo Roško cesto. Občina Vič je znova počakala še dve leti. Sedaj se promet vzdolž Tehnične srednje šole ni poboljšal temveč bistveno poslabšal. Prometa iz juga Ljubljane je vedno več. Na križišču z Aškerčovo cesto se mora takoj zgraditi vsaj še en prometni pas za naravnost in za zavijanje na desno. Poruši naj se vokalno hišo.

Cele ure sega kolona vozil vse do Gradašče. V kolikor se ne reši povezavo Groharjeve ceste z Aškerčovo cesto bo promet na Barjanski cesti vedno bolj nemogoč.

Kaj bo z zemljiščem med Ljubljano in Ižansko cesto

Sedaj ko so posestniki na Ilovcu dosegli, da tu ne bo 20.000 prebivalcev ampak samo zelena kultura in razpršena gradnja. Da se ne bo isto dogodilo še za vsa zemljišča med Ižansko cesto in Ljubljano, kjer so sedaj predvidena samo igrišča za rekreacijo, ne pa zelena kultura in razpršena gradnja, naj se prehodno javno razgrne dokumentacijo, da ne bomo vse dvakrat plačevali. Zavod za prostorsko in urbanistično načrtovanje nas je obvestil 14. 2. 1991 pod št. 48-1-91-TS/TS.

Ljubljanski cestni programi!

Ko smo pred leti pri Skupnosti za ceste izdelali 10-letni program, ki je bil nato tudi pri realizaciji na terenu najboljše celo vzorna sistemska rešitev za velika javna dela v mestu, tako, da celo v republiki nismo pričakovali, da se bo po letu 1989/90 tako hitro izničil. Tedaj politični, ne strokovni organi mesta, so ukinili redna letna sistemska določena sredstva, s katerimi smo vrsto let dograjevali 10-letni program.

Po razpustu Skupnosti za ceste je bil imenovan posebni odbor, ki naj bi poskrbel za redno nadaljevanje prekinjenih del programa. Ker pa tudi nov odbor ni imel in nima rednega dotoka sredstev za sistemske nadaljevanje programa, smo zašli tako s programom, predvsem pa s sredstvi v popolnoma slepo ulico.

V zadnjih mesecih se v programu republike nakazuje, da bo le-ta prevzela gradnjo vzhodnega dela in prekinjenega severnega odseka mestne obvoznice. S to določitvijo bi se moralo mesto takoj bolj posvetiti reševanju lastnih notranjih mestnih prometnih problemov, ki jih sedaj odlagamo že vrsto let. Tu je mišljena Vilharjeva cesta, vsekakor rondo ali podhod na Šmartinski cesti, sanacija Karlovskega mostu, podaljšanje Ceste v Mestni log do Jurčkove poti, razširitev Ižanske ceste, podaljšanje podhoda za pešce na kolodvoru do Vilharjeve in Masarykove ceste, priljuček Groharjeve ceste mimo občine na novo Tivoljsko cesto, začetek gradnje mostu in Barjanske ceste preko Gradašče do priključka na južno avtocesto, gradnja garaž v univerzitetni četrti...

Ljubljana ne sme prezreti, da je z nakazanimi problemi že pet let v popolni stagnaciji, da še dokaj dobro sama živi, da pa že vrsto let nič ne gradi, nič mestotvornega ne ustvarja in da je zadnji čas, da se prebudi iz netvornih sanj, da začne znova zbirati redna finančna sredstva za sistemske reševanje nujnih mestnih problemov.

S KMEČKO-TURISTIČNE PRIREDITVE »DAN POD LOVRENCOM«

Tudi kmečko delo je lahko šport

V organizaciji mladega turističnega društva Briše se je na trati zraven turističnega doma v Polhovem Gradcu končala zdaj že tradicionalna kmečko-turistična prireditve »Dan pod Lovrencem«. Prireditvi so kajpak tudi tokrat dajale pečat kmečke igre, nekakšna pograjska različica iger brez meja, na katerih mladi fantje in dekleta iz različnih krajev na svojstven športni način oživljajo nekdanje kmečke običaje. Tokrat so se mladi pari (nastopilo je šest ekip) pomerili v »pajsanju« in majenju hlovdov, sestavljanju voza, vožnji s samokolnico in nošnji vode na glavi ter v nasajanju rovnice na »babah« ali »urškah«. Za strokovno plat tekmovanja je skrbel kmet Vinko Zibelnik. Na kraju je zmagala ekipa iz Brezja, ki je nabrala najmanj kazenskih točk.

Ekipo Vnanjih Goric so predstavljali člani pravega društva podeželske mladine v naši občini. Društvo je bilo ustanovljeno 19. junija letos v Ašičevem domu v Vnanjih Goricah, že naslednjega dne pa se je preizkusilo na tekmovanju.

Na »Dnevno pod Lovrencem« (prireditve je povezoval pevec Ivan Hudnik) kajpak ni manjkalo tudi čipkaric, svoje dobroto pa so predstavile tudi okoliške kmetije odprtih vrat in gostilna Prtakar.

Posebna atrakcija prireditve pa je bila prav gotovo razstava starih kmečkih strojev in lišnih pripomočkov. Poleg starih traktorjev znamke kramer in steyr, so si obiskovalci lahko ogledali pravo stopo, gempl, pajkl, staro sadno stiskalnico, ralo, slamerostnico, babo in nečke. Za kulturno plat prireditve sta poskrbeli folklorni skupini iz Polhovega Gradca in Dobrove.

BRANKO VRHOVEC

ČRNI VRH

Oživiljen kmečki običaj

Na turistični kmetiji Pri Koširju na Pasji ravani v krajevni skupnosti Črni vrh, so v soboto 11. septembra v prijetnem vzdušju obiskovalcev in domačinov oživili ob plesu in domači godbi star kmečki običaj - mlitje prosa.

Na tej kmetiji so namreč po tridesetih letih zopet posejali prosa, pridelali so ga 150 kilogramov. Potem, ko so pokazali kako se melje, so za obiskovalce skuhalo proseno kašo in priznati je treba, da je marsikomu kar teknila.